

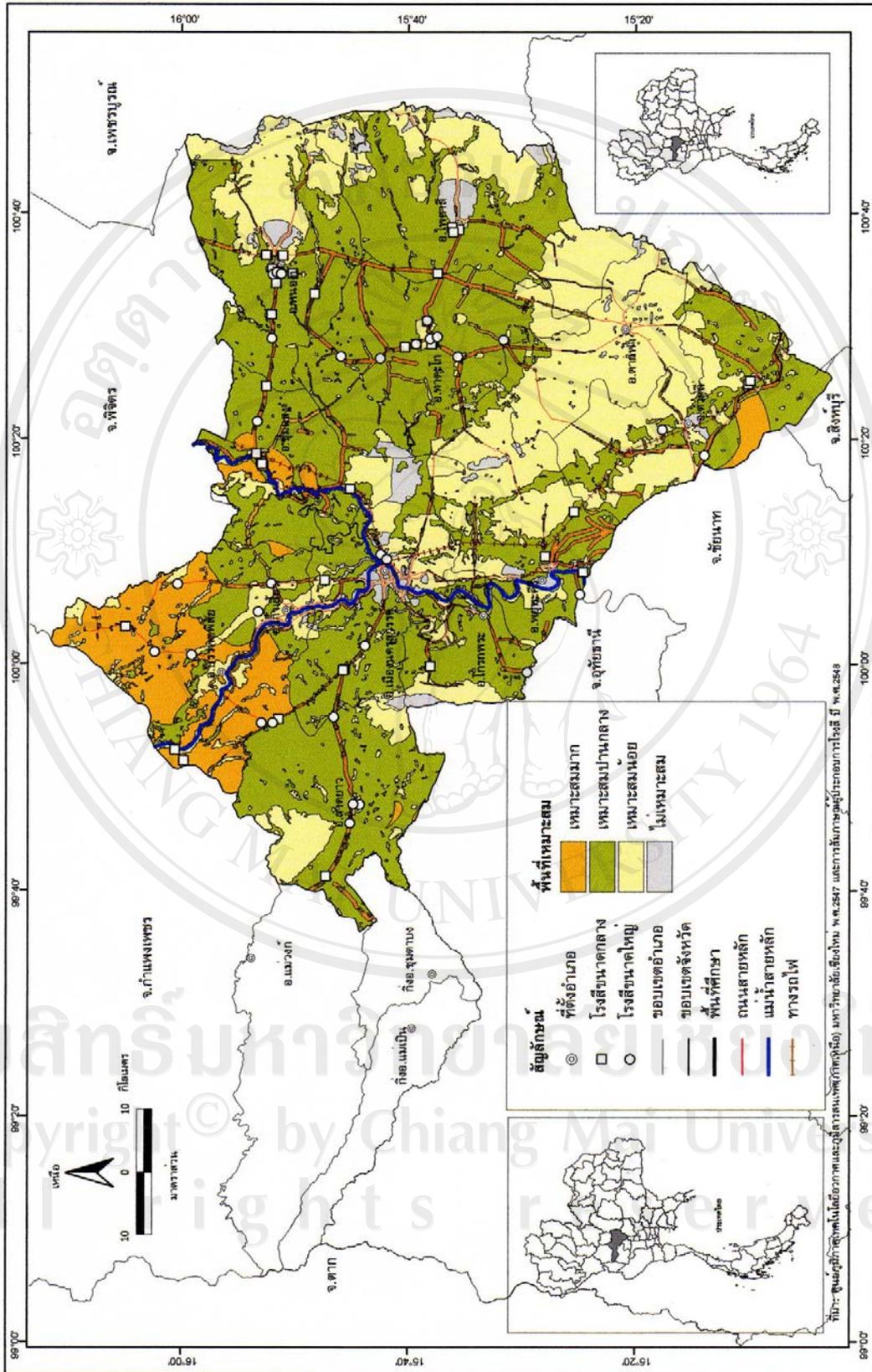
ตาราง 4.14 ระดับความเหมาะสมของทำเลที่ตั้งโรงสีขนาดกลางและขนาดใหญ่กับปัจจัยต่างๆ (ต่อ)

ประเภท	ระดับความเหมาะสม		ช่วงเวลา		
			ยุคบุกเบิก (พ.ศ.2453-2511)	ยุคขยายตัว (พ.ศ.2512-2529)	ยุคปรับตัว (พ.ศ.2530-2548)
4) การใช้ประโยชน์ที่ดิน โรงสีขนาดกลาง	มาก	29.3	0.0	11.8	52.6
	ปานกลาง	0.0	0.0	0.0	0.0
	น้อย	2.4	0.0	0.0	5.3
	ไม่เหมาะสม	68.3	100.0	88.2	42.1
	รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
โรงสีขนาดใหญ่	มาก	53.1	42.9	66.7	52.6
	ปานกลาง	0.0	0.0	0.0	0.0
	น้อย	9.4	0.0	0.0	15.8
	ไม่เหมาะสม	37.5	57.1	33.3	31.6
	รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
5) ระยะห่างจากเขตเมือง โรงสีขนาดกลาง	มาก	19.5	20.0	12.5	25.0
	ปานกลาง	19.5	20.0	12.5	25.0
	น้อย	29.3	0.0	18.1	45.5
	ไม่เหมาะสม	31.7	60.0	56.3	5.0
	รวม	100.0	0.0	0.0	100.0
โรงสีขนาดใหญ่	มาก	18.2	0.0	33.3	20.0
	ปานกลาง	15.2	28.6	0.0	15.0
	น้อย	48.5	57.1	33.3	50.0
	ไม่เหมาะสม	18.2	14.3	33.3	15.0
	รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
6) เขตอิทธิพลของวัตถุดิบ โรงสีขนาดกลาง	มาก	4.9	0.0	6.3	5.0
	น้อย	95.1	100.0	93.8	95.0
	รวม	100.0	0.0	0.0	100.0
โรงสีขนาดใหญ่	มาก	6.1	28.6	0.0	0.0
	น้อย	93.9	71.4	100.0	100.0
	รวม	100.0	0.0	0.0	100.0

เมื่อนำผลวิเคราะห์พื้นที่ที่เหมาะสมมาซ้อนทับกับข้อมูลที่ตั้งโรงสีข้าวในปัจจุบัน พบว่า โรงสีขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมมากที่สุด ร้อยละ 47.1 โรงสีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมมาก กระจายตัวอยู่ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย ได้แก่ บจก.บรรพตพิสัยพืชผล บจก.นครสวรรค์ หวังดีไรซ์มิลล์ และ หจก.เกียรติคุณไรซ์มิลล์ อำเภอท่าตะโก ได้แก่ บจก.ชัยญาเรือง โรงสีธุรกิจ รุ่งเรือง และ หจก.โรงสีไพทองรุ่งเรืองกิจ อำเภอชุมแสง ได้แก่ หจก.โรงสีชุมแสง และหจก.เอส.บี. ไรซ์มิลล์ อำเภอลาดยาว ได้แก่ หจก.ท่าข้าวลาดยาว ในขณะที่โรงสีขนาดกลางตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมมาก ร้อยละ 22.0 โรงสีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสมมาก กระจายตัวอยู่ในเขตอำเภอหนองบัว ได้แก่ หจก.โรงสีสมพรวัฒนา หจก.โรงสีทรัพย์เจริญ หจก.โรงสีแหลมทอง(2000) อำเภอท่าตะโก ได้แก่ หจก.โรงสีสมประสงค์ท่าตะโก และโรงสีไทยพัฒนา อำเภอเมืองนครสวรรค์ ได้แก่ หจก.ร่วมวงศ์ และอำเภอไพศาลี ได้แก่ บจก.ลือพุดผลไรซ์มิลล์ โดยเมื่อพิจารณาตามช่วงเวลาแล้ว พบว่าโรงสีขนาดกลางที่ตั้งในยุคบุกเบิกและขยายตัว ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่เหมาะสมน้อย เพราะได้รับอิทธิพลจากการขยายตัวของเมือง จึงทำให้โรงสีถูกล้อมรอบโดยชุมชน อย่างไรก็ตาม โรงสีที่ก่อตั้งในยุคปรับตัวและเปลี่ยนแปลงของโรงสีทั้งสองขนาด มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมมากขึ้น เพราะมีแนวโน้มกระจายตัวออกมาในเขตชนบท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ปลูกข้าว และอยู่ห่างไกลจากชุมชน (ตาราง 4.15 และรูป 4.29)

ตาราง 4.15 เปรียบเทียบพื้นที่ที่เหมาะสมกับทำเลที่ตั้งในปัจจุบันของโรงสีขนาดกลางและขนาดใหญ่

ประเภท	ระดับความเหมาะสม		ช่วงเวลา		
			ยุคบุกเบิก	ยุคขยายตัว	ยุคปรับตัวฯ
โรงสีขนาดกลาง	พื้นที่เหมาะสมมาก	22.0	0.0	6.3	40.0
	พื้นที่เหมาะสมปานกลาง	24.4	20.0	25.0	25.0
	พื้นที่เหมาะสมน้อย	41.5	80.0	43.8	30.0
	ไม่เหมาะสม	12.2	0.0	25.0	5.0
	รวม	100.0	100.0	100.0	100.0
โรงสีขนาดใหญ่	พื้นที่เหมาะสมมาก	47.1	28.6	71.4	45.0
	พื้นที่เหมาะสมปานกลาง	20.6	28.6	0.0	25.0
	พื้นที่เหมาะสมน้อย	23.5	14.3	28.6	5.0
	ไม่เหมาะสม	8.8	28.6	0.0	0.0
	รวม	100.0	100.0	100.0	100.0

รูป 4.29 ความสัมพันธ์ระหว่างทำเลที่ตั้งโรงพยาบาลในปัจจุบันกับพื้นที่เหมาะสมต่อการตั้งโรงพยาบาลในอนาคต

เมื่อพิจารณาสภาพความเหมาะสมตามแนวคิดพฤติกรรมองค์กร ซึ่งผู้ประกอบการตัดสินใจจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร เพื่อความอยู่รอดขององค์กร ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของนโยบาย ภาวะความผันผวนของตลาด การแข่งขันทางการตลาด ซึ่งเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้ผู้ประกอบการตัดสินใจที่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เนื่องจากมีความสามารถในการเข้าถึงต่างกัน การตัดสินใจเกี่ยวกับที่ตั้งโรงสีของผู้ประกอบการจึงมีความแตกต่างกัน จากการพิจารณาค่าคะแนนรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกทำเลที่ตั้งในด้านการอยู่ใกล้แหล่งวัตถุดิบ ใกล้เส้นทางคมนาคมขนส่ง ระยะทางจากเขตเมืองของโรงสีทั้งสองขนาด เป็นตัวแทนของข้อมูลข่าวสารและระดับการรับรู้สารนิเทศของผู้ประกอบการโรงสี จากตาราง 4.16 พบว่าผู้ประกอบการโรงสีในจังหวัดนครสวรรค์มีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ระดับที่ดี โดยผู้ประกอบการโรงสีขนาดใหญ่มีระดับของการรับรู้ข่าวสารมากกว่าโรงสีขนาดกลาง เพราะมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ดีกว่า ซึ่งส่งผลต่อที่ตั้งของโรงสีขนาดใหญ่อยู่ในระดับที่เหมาะสมมาก มากกว่าขนาดกลางอย่างชัดเจน

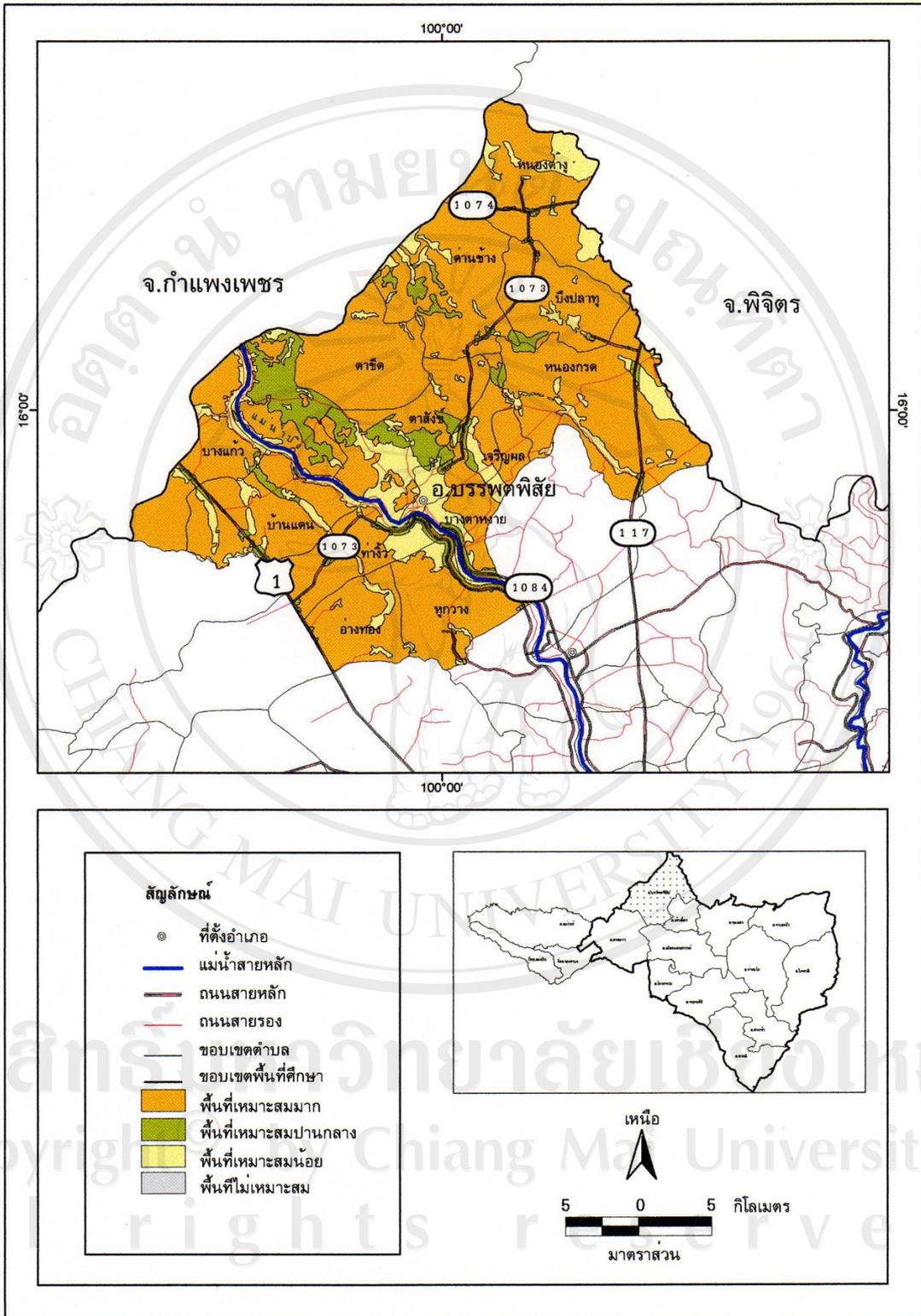
ตาราง 4.16 ความสามารถในการรับข้อมูลข่าวสารของผู้ประกอบการโรงสี

ปัจจัย	ค่าคะแนน (คะแนนเต็ม 120 คะแนน)	
	โรงสีขนาดกลาง	โรงสีขนาดใหญ่
แหล่งวัตถุดิบหรือพื้นที่ปลูกข้าว	102	108
เส้นทางคมนาคมขนส่ง	95	101
ไกลจากเขตเมือง	87	93
ใกล้เขตเมือง	64	63

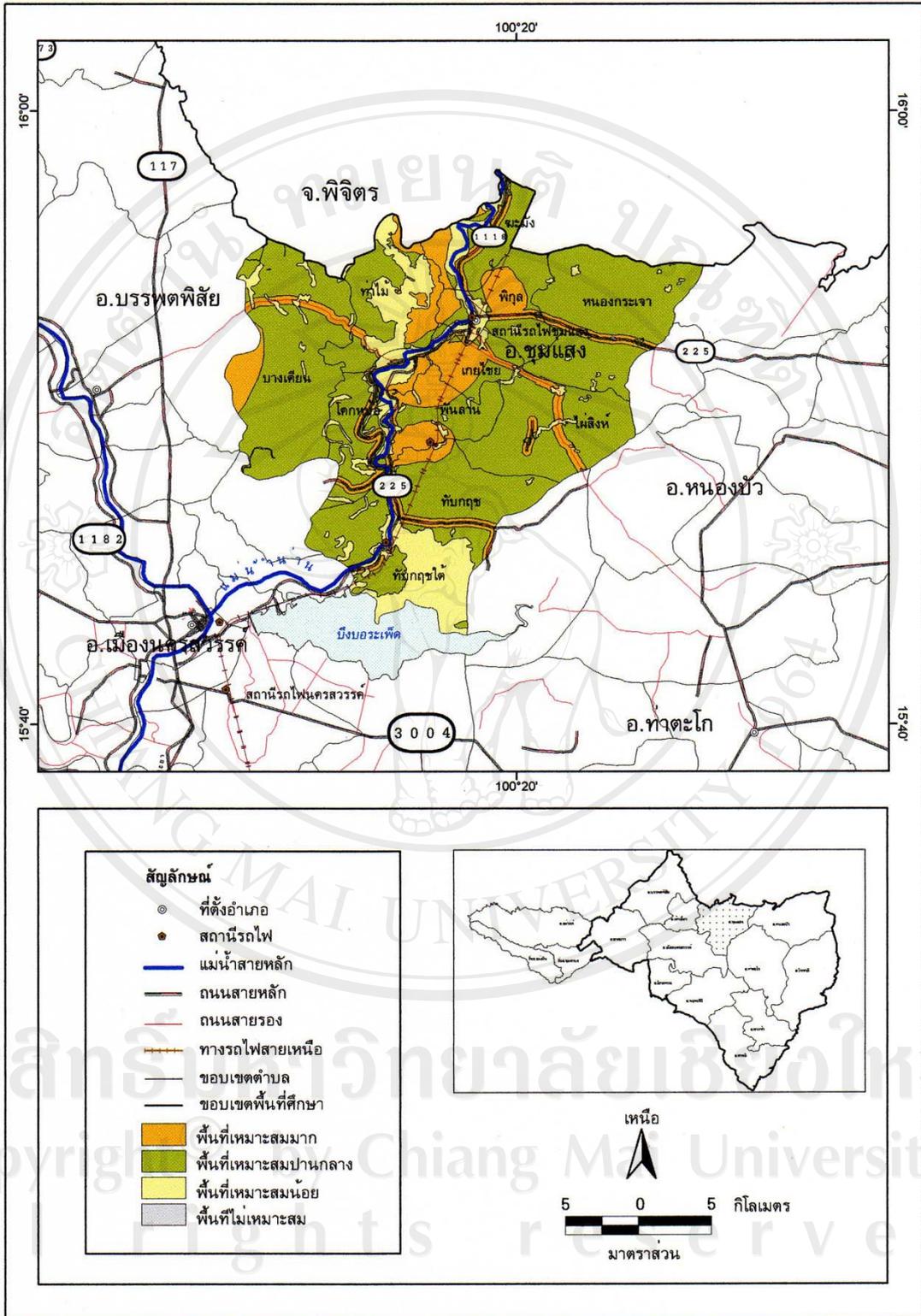
ที่มา: จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการโรงสี ปี พ.ศ.2548

2) แนวโน้มของทำเลที่ตั้งอุตสาหกรรมโรงสีข้าวในอนาคต

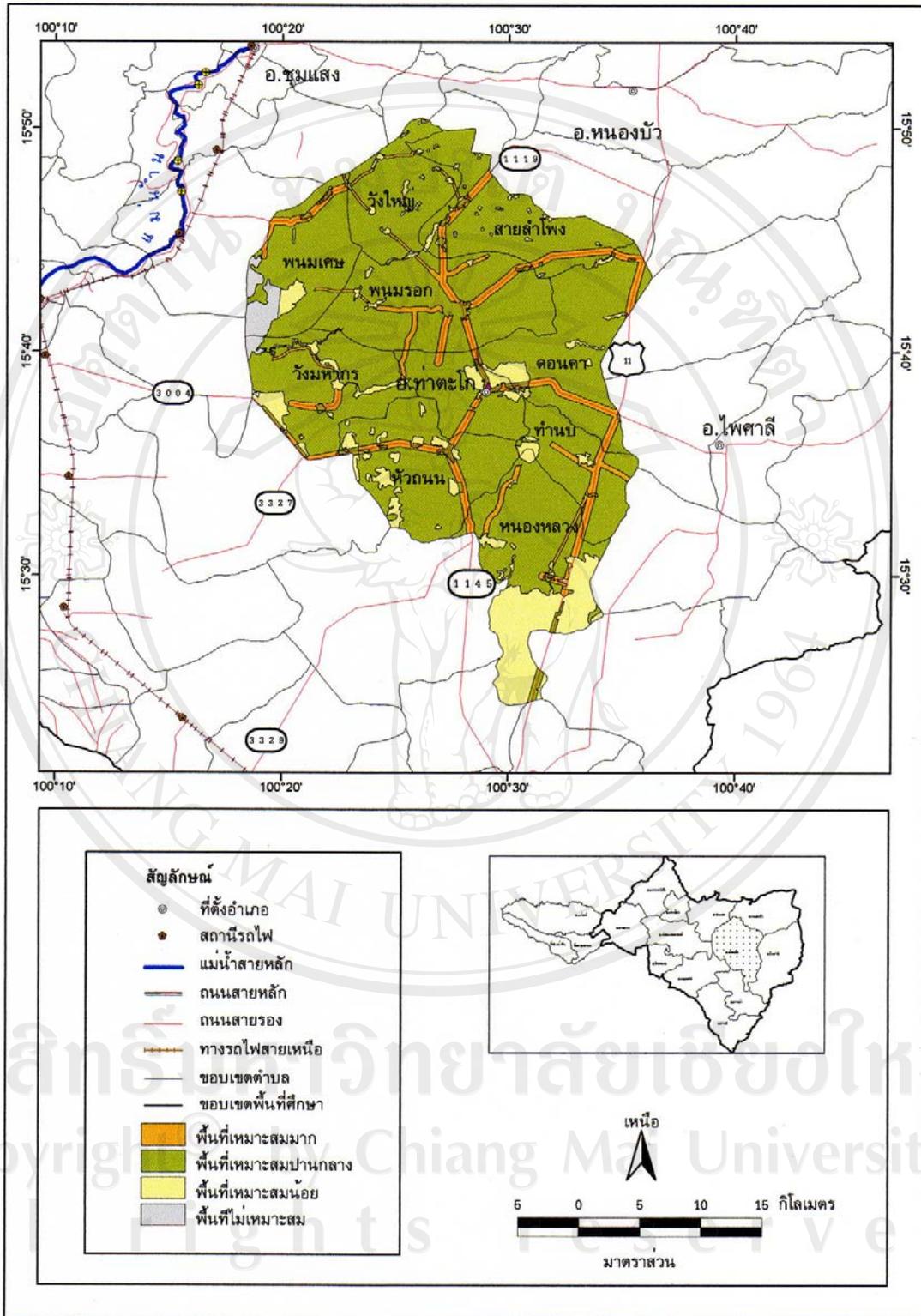
จากการศึกษาศักยภาพของพื้นที่ศึกษา พบว่าสามารถตั้งโรงสีข้าวแห่งใหม่ 3 บริเวณ คือ บริเวณที่ 1 ทำเลที่ตั้งบริเวณอำเภอบรรพตพิสัย มีความเหมาะสมมาก โดยเฉพาะบริเวณใกล้เส้นทางหลวงหมายเลข 1, 117, 1073 และ 1074 ในเขตตำบลหนองตาตู ด้านซ้าย บึงปลาหูหนองกรด ตาสังข์ เจริญผล บางตาหงาย บางแก้ว บ้านแดน ท่าจั่ว และอ่างทอง เนื่องจากยังมีการตั้งโรงสีข้าวจำนวนน้อย อยู่ในแหล่งวัตถุดิบ มีปริมาณข้าวเปลือกจำนวนมาก และสามารถเชื่อมโยงย้อนกลับกับปัจจัยด้านวัตถุดิบกับจังหวัดต่างๆ ทางด้านทิศเหนือของจังหวัด โดยผ่านเส้นทางหลวงหมายเลข 1 (นครสวรรค์-กำแพงเพชร) หมายเลข 117 (นครสวรรค์-พิษณุโลก) หมายเลข 1073 (บรรพตพิสัย-โพธิ์ทะเล) และหมายเลข 1074 (ขาณุวรลักษบุรี-โพธิ์ทะเล) (รูป 4.30)

รูป 4.30 ทำเลที่ตั้งเหมาะสมต่อการตั้งโรงเลี้ยงหมู อำเภอบรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์

รูป 4.31 ทำเลที่ตั้งเหมาะสมต่อการตั้งโรงสีข้าว อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์

รูป 4.33 ทำเลที่ตั้งเหมาะสมต่อการตั้งโรงเรียน อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์

บริเวณที่ 2 ทำเลที่ตั้งบริเวณ อำเภอชุมแสงในเขตตำบลมะมั่ง ท่าไม้ พิบูล พันธ์านหนองกระเจา ไร่สิงห์และทับกฤช ศักยภาพของพื้นที่บริเวณนี้ คือ อยู่ในแหล่งวัดอุทิศและสามารถเชื่อมโยงย้อนกลับกับปัจจัยด้านวัดอุทิศกับจังหวัดต่างๆ ทางด้านทิศเหนือของจังหวัด โดยผ่านเส้นทางหลวงหมายเลข 1118 (ชุมแสง-บางมูลนาก) และหมายเลข 225 (นครสวรรค์-ชัยภูมิ) ผ่านอำเภอหนองบัว เข้าสู่จังหวัดเพชรบูรณ์ ไปยังจังหวัดต่างๆ ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ข้อเสียเปรียบ คือ บริเวณพื้นที่นี้มีท่าข้าวจำนวนมาก หากมีการตั้งโรงสีขนาดใหญ่ ซึ่งต้องการวัดอุทิศปริมาณมาก อาจเกิดปัญหาขาดแคลนวัดอุทิศได้ (รูป 4.31)

บริเวณที่ 3 อำเภอตากถ้ำ ซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของจังหวัด บริเวณตำบลหนองหม้อ ช่องแค และบริเวณใกล้กับเส้นทางหลวงหมายเลข 1, 3196 และ 3329 ศักยภาพทางพื้นที่ในเขตพื้นที่นี้ คือ อยู่ในแหล่งวัดอุทิศ เป็นเขตพื้นที่เพาะปลูกข้าวในเขตชลประทาน และสามารถเชื่อมโยงย้อนกลับกับปัจจัยด้านวัดอุทิศกับพื้นที่ภาคกลาง และอยู่ใกล้กับตลาดกรุงเทพฯ มากกว่าอำเภออื่นๆ โดยเดินทางผ่านเส้นทางหลวงหมายเลข 1 (พหลโยธิน) หมายเลข 11 (อินทร์บุรี-เขาทราย) และหมายเลข 3196 (นครสวรรค์-ลพบุรี) (รูป 4.32)

สำหรับพื้นที่อื่นๆ นั้นมีศักยภาพน้อย เพราะมีพื้นที่เหมาะสมน้อยถึงปานกลางเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตอำเภอหนองบัวและท่าตะโก เพราะมีโรงสีข้าวตั้งอยู่หลายแห่ง หากตั้งโรงสีข้าวบริเวณนี้จะทำให้เกิดความเสี่ยงและความไม่แน่นอนด้านวัดอุทิศ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญของผู้ประกอบการโรงสีในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามหากมีการตั้งโรงสีในพื้นที่เหล่านี้ พบว่าพื้นที่ที่มีศักยภาพนั้นจะอยู่ใกล้กับเส้นทางหลวงหมายเลข 11, 1145, 1119 และ 3004 (รูป 4.33) เพราะมีราคาประเมินที่ดินบริเวณเส้นทางถนนเหล่านี้ถูกกว่าเส้นทางหลวงในเขตอำเภออื่น ๆ

ต่อมานำเกณฑ์ประเมินราคาที่ดิน มาพิจารณาประกอบการตัดสินใจในการตั้งโรงสีข้าวในอนาคต โดยใช้ราคาประเมินที่ดินสูงสุด เพราะแนวโน้มการตั้งโรงสีนั้นอยู่ใกล้กับเส้นทางคมนาคมสายหลักมากที่สุด เมื่อนำบริเวณพื้นที่ที่มีศักยภาพในการตั้งโรงสีข้าวทั้ง 3 บริเวณ มาเปรียบเทียบราคาที่ดิน บริเวณเส้นทางหลวงสายหลักต่างๆ ดังตาราง 4.17 แสดงให้เห็นว่าบริเวณเส้นทางหลวงหมายเลข 1074 ในบริเวณที่ 1 ของเขตอำเภอบรรพตพิสัย ราคาที่ดินถูกที่สุด คือ 150,000 บาทต่อไร่ จึงมีศักยภาพเป็นอันดับ 1 รองลงมา อันดับ 2 คือ บริเวณเส้นทางหลวงหมายเลข 11 ในบริเวณที่ 3 ของเขตอำเภอตากถ้ำ ราคา 160,000 บาทต่อไร่ อันดับ 3 คือ บริเวณเส้นทางหลวงหมายเลข 117 ในบริเวณที่ 1 ของเขตอำเภอบรรพตพิสัย ราคา 240,000 บาทต่อไร่ อันดับ 4 คือ บริเวณเส้นทางหลวงหมายเลข 1073 ในบริเวณที่ 1 ของเขตอำเภอบรรพตพิสัย ราคา 550,000 บาทต่อไร่ และ อันดับ 5 คือ บริเวณเส้นทางหลวงหมายเลข 225 และ 1118 ในบริเวณที่ 2 ของเขตอำเภอชุมแสง ราคา 800,000 บาทต่อไร่

ตาราง 4.17 ราคาประเมินที่ดินบริเวณทางหลวงแผ่นดินในเขตจังหวัดนครสวรรค์ ระหว่างปี พ.ศ.2547-2550

ทางหลวงแผ่นดิน	อ.เมือง	อ.บรรพตพิสัย	อ.ตากดี	อ.ชุมแสง	อ.ท่าตะโก	อ.พยุหะคีรี	อ.ไพศาลี	อ.โกรกพระ	อ.เก้าเลี้ยว	อ.หนองบัว	อ.ลาดยาว	อ.ตากฟ้า
หมายเลข 1 (นครสวรรค์-กำแพงเพชร)	2,940,000	300,000	6,000,000			600,000					500,000	300,000
หมายเลข 11 (อินทบุรี-เขาทราย)			160,000		80,000		120,000			2,400,000	500,000	
หมายเลข 117 (นครสวรรค์-พินูโลก)	3,540,000	240,000							300,000			
หมายเลข 225 (นครสวรรค์-ชัยภูมิ)	2,440,000			800,000						4,000,000		
หมายเลข 333 (อุทัยธานี-นครสวรรค์)						400,000						
หมายเลข 1072 (นครสวรรค์-ลาดยาว)	730,000										10,000,000	
หมายเลข 1073 (บรรพตพิสัย-โพธิ์ทะเล)		550,000										
หมายเลข 1074 (ขาณุฯ - โพธิ์ทะเล)		150,000										
หมายเลข 1084 (นครสวรรค์-เก้าเลี้ยว)	600,000								200,000			
หมายเลข 1118 (ชุมแสง-บางมูลนาก)				800,000								
หมายเลข 1119 (ท่าตะโก-หนองบัว)					100,000					500,000		
หมายเลข 1145 (ท่าตะโก-ตากฟ้า)					80,000							106,000
หมายเลข 1182 (นครสวรรค์-เก้าเลี้ยว)	1,200,000	300,000							300,000			
หมายเลข 3004 (นครสวรรค์-ท่าตะโก)	1,800,000				120,000							
หมายเลข 3005 (นครสวรรค์-โกรกพระ)	1,600,000							800,000				
หมายเลข 3013 (ลาดยาว-สว่างอารมณ์)											6,000,000	
หมายเลข 3227 (เนินมะกอก-โองจักรชัย)						80,000						
หมายเลข 3319 (โกรกพระ-ทัพทัน)								400,000				
หมายเลข 3196 (ตากดี-บ้านหมี่)			4,000,000									
หมายเลข 3320						160,000		120,000				

ที่มา: สำนักงานที่ดิน จังหวัดนครสวรรค์, 2548

4.4 สรุป

โดยภาพรวมของรูปแบบทางพื้นที่ของอุตสาหกรรมโรงสีข้าวในจังหวัดนครสวรรค์ มีการกระจายตัวแบบกระจายกระจายทั่วไป ในเขตชานเมืองและเขตชนบท โดยการกระจายตัวของโรงสีขนาดกลางและขนาดใหญ่ มีการเคลื่อนย้ายตามแหล่งวัดอุทิศและกระจายตัวตามเส้นทางคมนาคมสายหลัก ใกล้กับถนนหมายเลข 225, 117, 1, 11 และ 1119 ในเขตอำเภอชุมแสง หนองบัว บรรพพิสัย แก้วเลี้ยว ลาดยาว และท่าตะโก สำหรับโรงสีขนาดเล็ก กระจายตัวแบบกระจายกระจายทั่วไปตามแหล่งวัดอุทิศเช่นเดียวกัน แต่มีการกระจายตัวตามเส้นทางถนนสายรองของจังหวัดมากกว่าการกระจายตัวตามเส้นทางคมนาคมสายหลักของจังหวัด นอกจากนี้สังเกตเห็นได้ว่าการกระจายตัวจะอยู่ด้านทิศเหนือของจังหวัดนครสวรรค์ เมื่อพิจารณาจากที่ตั้งของโรงสีนั้นอยู่ใกล้กับจังหวัดกำแพงเพชร พิจิตร พิชญ โลก เพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นแหล่งวัดอุทิศสำคัญของโรงสี

สำหรับความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่ตั้งโรงสีข้าว นั้น มีความสัมพันธ์กับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ สามารถเพาะปลูกข้าวได้ผลผลิตคุณภาพดี เมื่อพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นทุกปี ทำให้ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ประกอบกับผลผลิตข้าวที่ได้ นั้นมีคุณภาพดี จึงทำให้เกิดแรงจูงใจให้มีการตัดสินใจเข้าไปประกอบกิจการโรงสี ในโรงสีขนาดเล็กนั้น บทบาทหลักทำหน้าที่เพื่อรับจ้างสีข้าวและขายข้าวสารภายในท้องถิ่น จึงพบว่าที่ตั้งนั้น กระจายตัวในแหล่งเพาะปลูกข้าวในเขตชนบท สำหรับโรงสีขนาดกลางและขนาดใหญ่ ที่ตั้งนั้นอยู่ในเขตพื้นที่นาข้าวเช่นเดียวกัน และตั้งอยู่ในเขตอำเภอชั้นนอกของจังหวัด เมื่อพิจารณาจากลักษณะการกระจายตัวออกจากเขตเมืองของโรงสีไปยังเขตพื้นที่นาข้าว สะท้อนให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า อุตสาหกรรมโรงสีเป็นอุตสาหกรรมที่พึ่งพาวัตถุดิบและเป็นวัตถุดิบที่สูญเสียน้ำหนักมากในการขนส่ง

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกทำเลที่ตั้งโรงสีข้าว ผู้ประกอบการคำนึงถึงปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าปัจจัยทางสังคมและการเมือง โดยผู้ประกอบการโรงสีทุกขนาดให้ความสำคัญกับปัจจัยหลักเหมือนกัน ได้แก่ การอยู่ใกล้แหล่งวัดอุทิศ เนื่องจากข้าวเปลือก ซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญมีการสูญเสียน้ำหนักไปในกระบวนการผลิตมาก หากโรงสีตั้งอยู่ใกล้แหล่งวัดอุทิศ ทำให้ลดต้นทุนการผลิตได้เป็นอย่างดี รองลงมา คือ อยู่ใกล้เส้นทางคมนาคมขนส่ง ทำให้การคมนาคมขนส่งสะดวก สำหรับที่ตั้งโรงสีข้าวในปัจจุบัน ที่ตั้งของโรงสีข้าวขนาดกลางส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมน้อยและปานกลาง และโรงสีขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสมมาก สำหรับแนวโน้มของพื้นที่เหมาะสมต่อการตั้งอุตสาหกรรมโรงสีข้าวในอนาคต อยู่ในเขตอำเภอบรรพพิสัย อำเภอชุมแสงและอำเภอตากถี